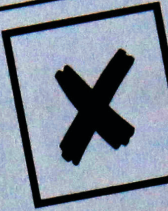

postal voting
ing state

**ndum on the United Kingdom
ership of the European Union**

only once by putting a cross

choice

**ould the United Kingdom remain
uropean Union or leave the Europ**

Remain a member of the Eur

Leave the Eu

เบร็กซิต: ความล้มเหลวของ ประชาธิปไตยในสหราชอาณาจักร

*Brexit: The Failure of Democracy
in the United Kingdom*

ธีรวิทย์ วชิรคพรรณ

นักวิชาการอิสระ

Theerawit Vajirakaphan
Independent scholar

Abstract

This paper aims to explain how the British referendum to exit the European Union has negatively affected the country's democracy, as well as to assert that citizens in a democratic state should, under certain circumstance, refrain from casting their votes, particularly in the issues that are delicate and require in-depth understandings. The first section of the paper will criticise the undemocratability of the accession to power of the current British prime minister, and give details about the referendum's history. Next, the increasing role of right-wing populist parties in the UK, their effect on the populace, and the popular myths regarding the issue will be explained. In the third section, the mechanism, through which referendum of the sort should be held, will be explored. Lastly, conceptions and ideas by various theorists will be cited to support the argument of the paper, that under some circumstances, citizens should not vote. In the process of authoring the paper, facts of the issue, a number of theories, the many factors surrounding the Brexit referendum, and the author's own thought will be used in order to effectively put forward the assertion of the paper.

บทนำ

ภายหลังจากการทำประชามติว่าด้วยการถอนตัวออกจากสมาชิกภาพแห่งสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (Brexit) ในเดือนมิถุนายน 2559 ประชาชนในสหราชอาณาจักรได้เป็นสักขีพยานต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะรุนแรงที่สุดในหลายชั่วอายุคนของประเทศ เป็นที่ไม่น่าสงสัยว่า ความไม่แน่นอนและความตึงเครียดหนักได้แผ่ปกคลุมสหราชอาณาจักร เพราะประเทศที่ครั้งหนึ่งถูกนับว่าเป็นชาติที่มีเศรษฐกิจและการเมืองที่มั่นคงและมีเสถียรภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก ในปัจจุบันมีคนจำนวนไม่น้อยที่ต้องกังวลกับมันคงในชีวิตในอนาคตของตนเอง ผลของประชามติที่ได้กำหนดอนาคตว่าสหราชอาณาจักรพึงจะหาเส้นทางเพื่อเริ่มกระบวนการถอนตัวออกจากสมาชิกภาพของสหภาพยุโรปนั้นยังมีผลเสียอย่างมากต่อกระบวนการบูรณาการสหภาพยุโรปอีกด้วย แต่ผลเสียที่ชัดเจนที่สุดคงจะไม่พ้นตัวสหราชอาณาจักรเอง

ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าวได้มีงานเขียนมากมายที่ตีพิมพ์ออกมาเพื่ออธิบายและสนทนาวาดด้วยเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมืองในสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่มักจะถูกมองข้าม คือ ผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตย เพราะอาจไม่เป็นการกล่าวเกินจริงไปนักหากจะเสนอว่า สหราชอาณาจักรกำลังประสบวิกฤติทางความเป็นประชาธิปไตยและความถูกต้องในทางหลักการของตัวประชามติ เพราะประเทศที่ถูกมองว่าเป็นบ่อเกิดแห่งประชาธิปไตยสมัยใหม่แล้ว เรื่องดังกล่าวย่อมเป็นที่น่าตระหนกอย่างมีต้องสงสัย

การทำประชามติอาจมองโดยผิวเผินได้ว่าเป็นสิ่งที่ใกล้เคียงกับแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยที่สุดเท่าที่จะถึงเสาะหาได้ในยุคปัจจุบัน เพราะโดยหลักการแล้ว การทำประชามติ คือ กระบวนการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมาใช้สิทธิใช้เสียงของตนกำหนดทิศทางการดำเนินการนโยบายและความเป็นไปของประเทศชาติ แต่ในอีกแง่หนึ่ง การทำ

ประชามติยังมีความไม่เป็นประชาธิปไตยและไม่สมเหตุสมผลอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะถ้าประชามตินั้นเป็นการลงคะแนนเสียงในเรื่องที่มีความสำคัญและซับซ้อนมากซึ่งอาจจะผูกพันอนาคตและโชคชะตาของประเทศชาติรวมถึงประชาชนตราบหลายอายุคน การลงประชามติข้างต้นอาจไม่ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล (good governance) ก็เป็นไปได้ การลงประชามติว่าด้วยการลาออกจากสมาชิกภาพแห่งสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร หรือเบร็กซิตนั้น มีแง่มุมบางประการที่เป็นการบ่อนทำลายรากฐานของประชาธิปไตยในสหราชอาณาจักร รวมถึงหลักการถ่วงดุลอำนาจในประเทศอีกด้วย

บทความนี้จัดทำขึ้นเพื่อโต้แย้งว่า การลงประชามติครั้งนี้ แทนที่จะเป็นสัญลักษณ์ของความสวยงามในระบอบประชาธิปไตย กลับเป็นการลดค่าของระบอบประชาธิปไตยอย่างน่าอัปยศ เนื่องจากอยู่บนรากฐานอันไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะแม้เป็นการตัดสินใจที่เกิดจากความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ แต่ประชาชนเหล่านั้นอาจไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังต้องตัดสินใจ ดังจะเห็นได้จากผู้ที่ออกมาใช้สิทธิ์ลงประชามตินั้น มีเพียงส่วนน้อยที่มีข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสหราชอาณาจักร หากต้องออกจากสหภาพยุโรป นอกจากนี้ในบรรดาผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 52 เท่านั้นที่ออกมาใช้สิทธิ์ของตัวเองในวันลงประชามติ ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องผูกพันอนาคตของชาติและประชาชนไปอีกหลายชั่วอายุคน ขณะที่เยาวชนและผู้ไม่มีสิทธิ์เลือกจำต้องดำรงชีวิตและแบกรับผลกระทบของการอยู่ในสหราชอาณาจักรภายหลังสมาชิกภาพของสหภาพยุโรปไปอีกหลายสิบปี จึงเป็นคำถามว่า ระบอบการปกครองโดยฝูงชน หมู่มากเช่นนี้หรือที่ประชาชนสหราชอาณาจักรต้องการ หากระบบดุลยภาพแห่งอำนาจ (check-and-balance system) ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีเจตจำนงเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของคนส่วนน้อยจากการเอาเปรียบผ่านระบอบประชาธิปไตยโดยคนหมู่มาก และเพื่อหลีกเลี่ยงการผูกมัดประเทศในข้อสัญญาและการตัดสินใจในเรื่อง ๆ ต่าง โดยคนส่วนมาก

ที่ไม่เป็นผลดีต่อประเทศและมาจากการตัดสินใจด้วยความเขลาในเรื่องนั้น ๆ (ignorance) แนวคิดที่ว่า การลงคะแนนเสียงรูปแบบใด ๆ ก็ตามเท่ากับประชาธิปไตย คือ การกลายพันธุ์ของแนวคิดประชาธิปไตยที่ผิดแปลกและน่ากังวลเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังจะมุ่งนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่า ประเด็นทางการเมือง โดยเฉพาะด้านการต่างประเทศ มีความซับซ้อนและมีผลกระทบยิ่งยวด เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเด็นเหล่านี้ควรอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ออกนโยบายและนักการทูตที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอเท่านั้น ไม่ควรเป็นเรื่องที่จะถามความเห็นสาธารณะในฐานะผู้ตัดสิน หลังจากนั้นจะนำมาสู่ประเด็นที่สำคัญที่สุดในบทความคือ เหตุใดบางสถานการณ์/บางประเด็น ประชาชนควรจะถูกกีดกันออกจากการใช้สิทธิ์และเสียงตามระบอบประชาธิปไตย

บทความนี้จะแบ่งออกเป็นสี่ส่วน ในส่วนแรกจะกล่าวถึงผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นทันทีของการทำประชามติเบริกซิกและคือ การเปลี่ยนมือของอำนาจผู้นำฝ่ายปกครองที่ขาดความเป็นประชาธิปไตย ในส่วนต่อมาจะกล่าวถึงการเพิ่มขึ้นของบทบาทของพรรคประชานิยมที่มีนโยบายขวาจัด (right-wing populist party) ที่มีหลักการขัดแย้งกับหลักประชาธิปไตยและหลักพหุนิยม รวมถึงมายาคติของสาธารณชนในเรื่องเกี่ยวกับสมาชิกภาพและผลกระทบของสหภาพยุโรปต่อสหราชอาณาจักร ที่ส่งผลให้สาธารณชนมีความคิดเห็นรูปแบบต่าง ๆ ที่ต่อต้านการดำรงอยู่ในสหภาพยุโรป รวมถึงบทบาทของความตระหนักเรื่องชนชั้น (class consciousness) ในด้วย ส่วนที่สาม วิธีการสำหรับการทำประชามติในเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน ผูกมัดอนาคตและมีความซับซ้อนมาก เช่นเรื่องการออกจากสมาชิกภาพสหภาพยุโรป และในส่วนสุดท้าย ผู้เขียนจะเสนอให้เห็นปัญหาของการเป็นประชาธิปไตยอย่างไร้เงื่อนไข (unconditional democratability) ของการทำประชามติ รวมถึงเสนอแนวคิดว่าสิทธิในการลงคะแนนเสียงของ

ประชาชนควรมีขอบเขตจำกัดและมีใช้ทุกเรื่องที่เหมาะสมสำหรับการให้ประชาชนตัดสินใจด้วยตัวเอง

อนึ่ง เป้าประสงค์ของบทความชิ้นนี้มีได้ต้องการจะโต้แย้งถึงหลักการและความดีงามของระบอบประชาธิปไตย แต่หากจะเป็นข้อเสนอเพื่อปรับปรุงจุดบกพร่องและเป็นการอภิปรายเพื่อชี้ให้เห็นถึงหลักการและเหตุผล รวมถึงแนวคิดต่าง ๆ ที่มีผลต่อความเป็นไปของการเมืองภายในที่สัมพันธ์กับการเมืองภายนอกประเทศและต่อภาคประชาสังคมที่อ่อนไหวต่อความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการชักจูงโดยพรรคการเมือง โดยเฉพาะภายใต้กรอบปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงหลังคือ การเพิ่มขึ้นของพรรคประชานิยมขจัด และการชะลอตัวของการบูรณาการในองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคต่าง ๆ เช่นสหภาพยุโรป เป็นต้น

1. ความเป็นมาของเบริกซิกและการขึ้นสู่อำนาจแบบไม่เป็นประชาธิปไตยของผู้นำ

เมื่อปี 2015 นายเดวิด คาเมรอน (David Cameron) นายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักรกำลังจะลงเลือกตั้งเพื่อรักษาตำแหน่งของตัวเองเป็นสมัยที่สอง ท่ามกลางความหวาดกลัวที่ว่าเขาจะไม่ได้เสียงข้างมากและไม่สามารถรักษาตำแหน่งของเขาในรัฐสภาไว้ได้นั้น เหตุนี้ได้ผลักดันให้นายเดวิด คาเมรอน ชูนโยบายหาเสียงว่า ด้วยสัญญาที่ว่า หากเขาสามารถรักษาอำนาจไว้ได้แล้วจะดำเนินการจัดทำประชามติเพื่อหาข้อตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องจะอยู่หรือจะลาออกจากสมาชิกภาพของสหภาพยุโรป¹ การหาเสียงแบบนี้เป็นความพยายามที่จะดึงเสียงจากประชาชนชาวสหราชอาณาจักรจำนวนไม่น้อยที่เป็น

1 Adam Taylor, "The strikingly undemocratic result of Britain's big Brexit vote," *The Washington Post*, July 11, 2016.

พวกกังขาต่อสหภาพยุโรป (Eurosceptic) เป็นการใช้อยุทธวิธีในการเลือกตั้งเพื่อเน้นผลการเลือกตั้ง โดยไม่ได้คำนึงถึงความจริงเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของสหภาพยุโรปต่อสหราชอาณาจักร เมื่อผลประชามติประกาศว่า ฝ่ายที่สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรได้รับชัยชนะ นายเดวิด คาเมรอนได้เปิดเผยว่าเขาเองกำลังจะขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้สร้างความตระหนกไปทั่วประเทศ ในสหราชอาณาจักรนั้นไม่มีกฎหมายตายตัวสำหรับการดำเนินงานขึ้นต่อไปหากนายกรัฐมนตรีตัดสินใจจะลาออกจากตำแหน่ง เพราะฉะนั้นการตัดสินใจเลยตกมาอยู่กับตัวพรรคการเมือง คือ พรรคอนุรักษ์นิยม

ด้วยเหตุที่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักรเป็นเพียงหัวหน้าฝ่ายปกครองและมีสถานะผูกติดอยู่กับการสนับสนุนจากสมาชิกรัฐสภามากกว่าประชาชน² เมื่อตำแหน่งนี้ว่างลง พรรคอนุรักษ์นิยมจึงต้องจัดการลงคะแนนเลือกหัวหน้าพรรคคนใหม่ซึ่งจะต้องได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วย กระบวนการนี้ประกอบด้วยขั้นตอนหลายประการ เริ่มจากการเสนอชื่อแคนดิเดต (candidates) ที่จะเป็นตัวเลือกในการลงคะแนน ในกรณีที่มีแคนดิเดตสองคนขึ้นไป สมาชิกพรรคที่มีที่นั่งในรัฐสภาจะทำการลงคะแนนแยกในหมู่ตนเอง โดยแบ่งการลงคะแนนเป็นหลาย ๆ รอบ โดยแคนดิเดตที่ได้เสียงน้อยที่สุดในแต่ละรอบจะต้องถอนตัวออกจากการลงคะแนน เมื่อเหลือแคนดิเดตเพียงสองคน แคนดิเดตทั้งสองจะต้องลงแข่งกันในการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคสามัญ โดยสมาชิกพรรคทุกคนจะมีสิทธิ์ลงคะแนน ซึ่งการลงคะแนดังกล่าวได้มีขึ้นในเดือนกันยายน 2016³

ผลของการเลือกตั้ง คือ นางเทเรซา เมย์ (Theresa May) ได้เป็นหัวหน้าพรรค และได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแห่งสหราชอาณาจักรโดยปริยาย หากพิจารณาแล้วจะพบว่า สหราชอาณาจักร

2 Ibid.

3 Gavin Stamp, "Who is Theresa May: A profile of UK's new prime minister," *BBC*, July 25, 2016.

อาณาจักรมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งถึง 46 ล้านคนจากประชากรทั้งหมด 64 ล้านคน หากอนุรักษนิยมกลับมีสมาชิกเพียง 150,000 คนและภายในพรรคยังมีกฎเกณฑ์เพื่อกีดกันมิให้สมาชิกใหม่ ๆ มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงด้วย หมายความว่า ประชากรเพียงร้อยละ 0.23 เท่านั้นที่มีสิทธิเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่ นอกจากนี้ในทางปฏิบัติ การเลือกผู้นำแบบปิดดังกล่าวยังมีผลเสียอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ในช่วงแรกของการลงคะแนนเพื่อหาหัวหน้าพรรคนั้น นายไมเคิล โกว (Michael Gove) นักเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนเบร็กซิตตัดสินใจที่จะสมัครเป็นแคนดิเดต ส่งผลให้นายบอริส จอห์นสัน นักณรงค์สนับสนุนเบร็กซิตอีกท่านซึ่งได้รับความนิยมมากกว่าตัดสินใจถอนตัวออกจากการเลือกตั้ง เนื่องจากกลัวว่าเสียงสนับสนุนเบร็กซิตจะแตกกันเองในรอบแรกของการลงคะแนน นอกจากนายโกฟแล้วยังมีผู้สมัครอีกสี่คน ซึ่งหนึ่งในนั้นได้รับคะแนนน้อยสุดและต้องถอนตัว ส่วนอีกคนหนึ่งตัดสินใจถอนตัวเองออกจากการแข่งขัน ทำให้เหลือผู้สมัครเพียงสามคน⁴

ในรอบสอง นายโกฟมาเป็นที่สุดท้ายและต้องถอนตัว ทำให้เหลือผู้สมัครเพียงสองคน ซึ่งเป็นสตรีทั้งหมด คือ นางเทเรซา เมย์ และนางแอนเดรีย เลดซอม (Andrea Leadsom) ที่จะมาเป็นแคนดิเดตหลักในการลงคะแนนกระทั่งใกล้ถึงวันลงคะแนนเสียง นางเลดซอมกลับขอถอนตัวออกจากการแข่งขัน จึงทำให้นางเมย์ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีแห่งสหราชอาณาจักร ภายหลังจากการลาออกของนายคาเมรอน นางเมย์มีตำแหน่งเดิม คือ สมาชิกรัฐสภาจากเขตเมเดนเฮด (Maidenhead) ใกล้กับกรุงลอนดอนมาตั้งแต่ปี 1997⁵ เมื่อมองในมุมนี้ กระบวนการดังกล่าวดูเหมือนจะไม่มีปัญหาและเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย เพราะแม้ชาวสหราชอาณาจักรอาจไม่ได้ตั้งใจจะเลือกนางเมย์เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะในการเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนในรัฐสภาประจำเขตนั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะถูกชักจูงและ

4 Taylor, "The strikingly undemocratic result of Britain's big Brexit vote."

5 Stamp, "Who is Theresa May: A profile of UK's new prime minister."

อาจจะลงคะแนนเลือกด้วยความชอบในพรรค และอาจจะเลือกพรรคมากกว่าบุคคล

การขึ้นมามีอำนาจของนางเมย์หมายความว่าประชากรเกือบทั้งหมดในสหราชอาณาจักรไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกผู้ที่จะมาคุมชะตาของประเทศ รวมถึงไม่มีสิทธิ์ในหลักการการตรวจสอบและความรับผิดชอบ (check and accountability) ที่พึงมีต่อรัฐบาลใหม่อีกด้วย ในทางเดียวกัน รัฐบาลชุดใหม่ก็จะมีพันธะในการดำเนินนโยบายใด ๆ เนื่องจากไม่ได้ผ่านการเลือกตั้ง การหาเสียงและการนำเสนอนโยบายต่อประชาชน สิ่งผูกมัดเพียงสิ่งเดียวที่เด่นชัดของรัฐบาลชุดใหม่ คือ พันธกิจที่จะต้องนำสหราชอาณาจักรเข้าสู่กระบวนการถอนตัวออกจากสมาชิกภาพในสหภาพยุโรปเพียงเท่านั้น แม้กระทั่งในสหราชอาณาจักรเอง ผู้คนมากมายก็ได้พยายามเรียกร้องเพื่อให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ แม้ว่าจะยังไม่ถึงกำหนดที่จะจัดขึ้นในปี 2020 ก็ตาม⁶

ในมุมมองของพรรค อาจนับเป็นการได้เปรียบที่พรรคอนุรักษนิยมจะผลักดันให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในเร็ววัน เนื่องจากฐานคะแนนเสียงของพรรคแรงงาน (Labour Party) และหัวหน้าพรรคแรงงานคือ นายเจเรมี คอร์บิน (Jeremy Corbyn) กำลังสั่นคลอนและลดลงเนื่องจากการทำประชามติเบริกซิก ซึ่งพรรคแรงงานสนับสนุนฝ่าย “รีเมน” (Remain) นั่นเอง และหากพรรคอนุรักษนิยมไม่ยอมให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปในเร็ววันและปล่อยให้ค้างคาจนถึงปี 2020 นั้น อาจเป็นผลเสียต่อคะแนนนิยมและความชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาลที่นำโดยนางเทเรซา เมย์เอง

เห็นได้ชัดว่าการลงประชามติเรื่องเบริกซิกได้นำผลเสียมาต่อระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของสหราชอาณาจักร ความมั่นคงของพรรคการเมือง ความชอบธรรมของรัฐบาลรวมไปถึงความแตกแยก

6 Taylor, “The strikingly undemocratic result of Britain’s big Brexit vote.”

ภายในประเทศทั้งในด้านการเมืองและสังคมด้วย และในส่วนต่อไปจะกล่าวถึงการเพิ่มขึ้นของอิทธิพลของพรรคประชานิยมขวาจัด ที่ต่อต้านหลักพหุนิยมและบั่นทอนประชาธิปไตย รวมถึงมายาคติของประชาชนในสหราชอาณาจักรต่อเรื่องสมาชิกภาพในสหภาพยุโรปที่ส่งผลกระทบต่อประชาคมติ และบทบาทของการตื่นตัวในเรื่องของชนชั้นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องเบร์กชิทอีกด้วย

2. ประชานิยมแบบขวาจัด มายาคติในเรื่องสมาชิกภาพ และความตระหนักเรื่องชนชั้น

ประชานิยมเป็นกลยุทธ์ในการออกนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนกลุ่มหนึ่งหรือเพื่อสร้างภาพเพื่อสื่อถึงผลประโยชน์แห่งชาติในเรื่องต่าง ๆ พรรคที่จัดได้ว่าเป็นพรรคประชานิยมนั้นมีขึ้นครั้งแรกในช่วงทศวรรษที่ 1890 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพรรคที่มีชื่อว่า พรรคประชาชนเกษตรกรรมแห่งชาติ (The Agrarian People's Party) เป็นพรรคแรกที่มีลักษณะแบบประชานิยม⁷ กล่าวคือ มีการแสดงออกถึงการท้าทายต่อระบบสองพรรคใหญ่ (Two-party system) ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการนำเสนอข้อวิจารณ์เกี่ยวกับผลประโยชน์ของพรรคใหญ่เกี่ยวกับเรื่องการเงิน การฉ้อฉลและขาดความโปร่งใสภายในโครงสร้างพรรค ในเวลาต่อมากระแสประชานิยมในประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีท่าทีที่จะอ่อนตัวลงไปตามลำดับ เนื่องจากการที่พรรคใหญ่ อย่างพรรครีพับลิกัน (Republican Party) สามารถจัดตั้งและรักษากฎอำนาจอย่างมั่นคงได้ภายในสภาองเกรสและในทำเนียบขาว⁸

7 Thomas Greven, "The Rise of Right-wing Populism in Europe and the United States," *Friedrich Ebert Stiftung Perspective* (2016), 1-2.

8 Ibid.

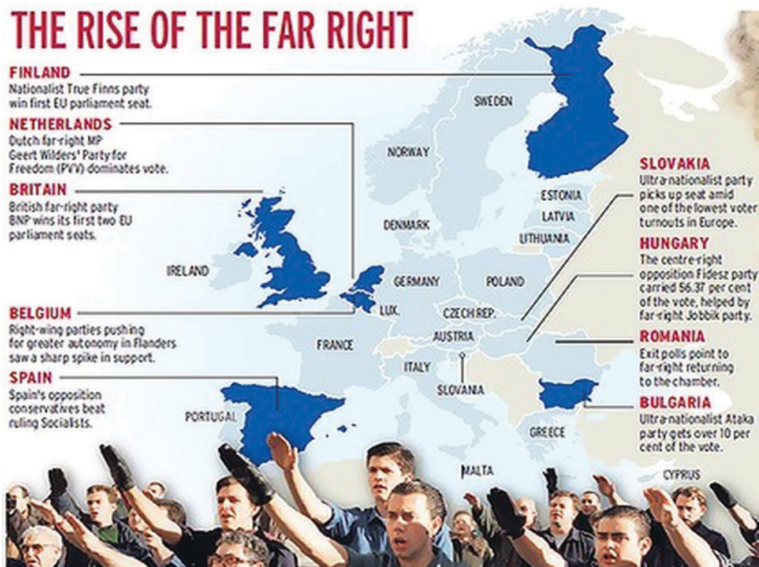
สิ่งที่เป็นแก่น (core) ในหลักการของพรรคที่เป็น
ประชานิยมนั้นมักอ้างว่า ตนเองเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนใหญ่
ภายในประเทศที่ถูกกดขี่และเบียดบังมิให้สามารถออกเสียงของตนได้
อย่างเสรีและเต็มที่⁹ เรื่องที่พรรคประชานิยมมักจะหยิบยกขึ้นมาก็คือ
การเปลี่ยนแปลงของระบบ โดยเป็นการสถาปนาอำนาจของคน
ส่วนใหญ่ที่ถูกกดขี่ (juxtaposition) ขึ้นมาแทนที่ชนชั้นนำทางการเมือง
(political elites) ที่มีพฤติกรรมฉ้อฉล และแทนที่สถาบันทางการเมือง
(political establishment) ที่สกปรก ด้วยความที่พรรคประชานิยม
อาศัยการอ้างถึงประชาชนส่วนใหญ่¹⁰ พรรคประชานิยมจึงมักชื่นชอบ
ประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) มากกว่า ประชาธิยม
แบบขวาจัด คือ การสร้างภาพความเป็นเขาและเราที่ขัดแย้งกัน (the
conflicting ‘us’ and ‘others’) ผ่านการสื่อสารทางการเมืองที่เป็น
เอกลักษณ์ต่างจากพรรคทั่วไป ดังมีลักษณะดังนี้

ประการแรก พรรคประชานิยมมักอ้างว่าตนเป็นประชาชน
ส่วนใหญ่ โดยจะสรุปเองว่าประชาชนส่วนใหญ่¹¹นั้นมีอัตลักษณ์แบบ
เอกลักษณ์ (homogeneity) และมักจะนำเสนอแนวทางที่จะสถาปนา
อำนาจของคนส่วนใหญ่¹²ขึ้นไปแทนพวกชนชั้นนำทางการเมืองที่มักจะ
สนับสนุนและมีความลำเอียงต่อชนกลุ่มน้อยในสังคม โดยเฉพาะพวก
ที่เป็นชาวต่างด้าว¹³ ประการที่สอง พรรคประชานิยมขวาจัดจะให้การ
สื่อสารทางการเมืองเชิงลบ (negative political communication)
เพื่อสร้างความสนใจรวมถึงดึงดูดผู้คนเข้ามาฟังสารของทางพรรค
โดยการสื่อสารดังกล่าว¹⁴นั้นจะขาดความถูกต้องทางมารยาทการเมือง
(political correctness) และมักจะมีการฝ่าฝืนจารีตทางการเมือง
(political taboo) ของสังคมนั้น ๆ อยู่เสมอ มีการหยิบยกทฤษฎี
สมคบคิดเพื่อแสดงภาพของชนชั้นนำที่สกปรก เพื่อที่จะสร้างบทบาท
ของอารมณ์ในการดึงดูดประชาชนเข้ามาสนใจพรรคของตน¹⁵ โดยส่วน

9 Ibid.

10 Ibid.

ใหญ่แล้วแนวคิดของพรรคประชานิยมขวาจัดจะมีลักษณะต่อต้านความเป็นพหุนิยม (anti-pluralism) ในสังคม ปฏิเสธการประนีประนอมทางการเมือง (political compromise) กับฝ่ายตรงข้าม รวมถึงการนำเสนอทางออกของปัญหาอย่างสุดโต่ง (radical solution) โดยมีคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักจารีตทางการเมือง ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือพรรคประชานิยมขวาจัดที่เน้นการดำเนินกลยุทธ์ในลักษณะนี้มักจะไม่เป็นพรรคการเมืองกระแสหลัก (mainstream political party) ที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากพรรคขนาดใหญ่เหล่านี้มักจะมีฐานเสียงสนับสนุนที่กว้าง กินบริเวณเข้าไปถึงในเขตของชนกลุ่มน้อยและกลุ่มคนที่พรรคประชานิยมขวาจัดมักจะต่อต้านนั่นเอง ในยุโรป เกิดปรากฏการณ์การเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากของพรรคการเมืองที่มีลักษณะดังกล่าว (ดูภาพประกอบ 1)

ภาพประกอบ 1: การเพิ่มจำนวนขึ้นของพรรคการเมืองประชานิยม
(ภาพจาก: <http://sodiumhaze.blogspot.com>)

ในสหราชอาณาจักร บทบาทของพรรคประชานิยมขวาจัดเพิ่มขึ้นมากในช่วงหลังเนื่องจากปัญหาเรื่องสมาชิกภาพของสหภาพยุโรป อัตราการว่างงาน เศรษฐกิจและปัญหาผู้อพยพเข้าเมืองจากดินแดนอื่น พรรคการเมืองเหล่านี้กำลังเปลี่ยนทัศนียภาพทางการเมือง (political landscape) ภายในประเทศอย่างมาก แม้ว่าจะมีการต่อต้านและยังได้เสียงของประชาชนไม่มากเท่าพรรคขนาดใหญ่อย่างพรรคแรงงาน และพรรคอนุรักษนิยม พรรคประชานิยมขวาจัดดังกล่าวก็ได้ส่งผลและมีอิทธิพลต่อพรรครัฐบาลในรัฐสภา พรรคเอกราชสหราชอาณาจักร (United Kingdom Independence Party; UKIP) เป็นตัวอย่างที่สำคัญของปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยพรรคได้มีข้อเสนอที่มีแง่มุมเกี่ยวกับการต่อต้านสหภาพยุโรป (anti-EU) และต่อต้านกระแสการเข้ามาของผู้อพยพ (anti-immigration) และพรรคประสบความสำเร็จในการชักจูงความคิดทางการเมืองของคนกลุ่มหนึ่งในสังคมสหราชอาณาจักรได้แล้ว¹¹

ภายใต้การนำของนาย ไนเจล ฟาเรจ (Nigel Farage) พรรคยูเคไอพีประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งผู้แทนของสหราชอาณาจักรเข้าสู่รัฐสภายุโรป และประสบความสำเร็จในระดับการเมืองภายในประเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2011 เป็นต้นมา พรรคที่มีแนวคิดสุดโต่งอีกพรรคคือ พรรคแห่งชาติบริเตน (British National Party; BNP) ที่มีแนวคิดทางเศรษฐกิจที่ปิดกั้นมากกว่าพรรคยูเคไอพีที่เน้นเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและการค้าเสรี ยิ่งประกอบกับกระแสผู้อพยพในช่วงหลัง พรรคฝ่ายขวาสองพรรคข้างต้นได้ส่งผลให้คะแนนนิยมของพรรคมีเพิ่มขึ้น บทบาทของพรรคประชานิยมขวานั้นเห็นได้ชัดจากการกดดันให้พรรครัฐบาลชะลอการรับผู้อพยพเข้าประเทศ รวมถึงเป็นตัวกระตุ้นให้รัฐบาลให้คำสัญญาว่าจะมีการทำประชามติในเรื่องการออกจากสมาชิกภาพสหภาพยุโรปหรือเบริกซิทอีกด้วย¹²

11 Greven, "The Rise of Right-wing Populism," 3.

12 Ibid.

จากที่กล่าวมาย่อมเห็นได้ชัดว่า ด้วยกระแสต่อต้านผู้อพยพและต่อต้านสหภาพยุโรปนั้น ทิศทางของการเมืองภายในสหราชอาณาจักรในช่วงหลัง กำลังไหลไปทางการต่อต้านหลักการพหุนิยม ที่เป็นหลักการที่ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยและการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพนั้นสามารถดำเนินไปได้ หากทิศทางทางการเมืองยังเป็นเช่นนี้เป็นที่น่าห่วงว่าอนาคตของระบอบประชาธิปไตยในสหราชอาณาจักรจะเป็นอย่างไร

มายาคติยังเป็นอีกเหตุปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในประชามติที่ผ่านมาอีกด้วย โดยมายาคติในบทความนี้จะแบ่งเป็นสองแบบ คือเรื่องผู้อพยพและเรื่องเศรษฐกิจ โดยจะนำมาอธิบายตามลำดับ

มายาคติเรื่องผู้อพยพ คือ ความเชื่อที่ว่า หากสหราชอาณาจักรออกจากสหภาพยุโรป ออกจากระบบการเคลื่อนย้ายเสรี (free movement) ของสหภาพยุโรป สหราชอาณาจักรจะได้พรมแดนของประเทศตนเข้ามาในความควบคุมอีกครั้ง (taking back control of the borders) แต่ในความเป็นจริงแล้ว แม้จะไม่มีสหภาพยุโรป สหราชอาณาจักรคงไม่สามารถจำกัดการเข้าพรมแดนของประชาชนจากประเทศในเขตการค้าเสรียุโรป (European Economic Area: EEA) ได้ง่ายนัก เนื่องจากการบังคับให้ประชาชนจากทุกประเทศดังกล่าวผ่านกระบวนการการขอวีซ่าเพื่อเข้าประเทศจะส่งผลเสียอย่างมากต่อการค้าขายและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศซึ่งเป็นธุรกิจที่มีเงินตราสะพัดสูงมาก ในทางกลับกัน ชาวสหราชอาณาจักรเองก็จะประสบความยากลำบากหากต้องเผชิญมาตรการได้ตอบ ด้วยการบังคับให้ผู้ถือหนังสือเดินทางสหราชอาณาจักรทำวีซ่าก่อนเข้าประเทศในเขตอื่น ๆ ด้วย เพราะประเทศเหล่านี้คงไม่ยอมรับการที่ตนเองจะถูกปฏิบัติด้วยมาตรฐานที่ต่ำกว่าประเทศอย่างออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาที่ประชาชนไม่ต้องการวีซ่าในการผ่านแดนเข้าสหราชอาณาจักร เมื่อความเป็นจริงเป็นเช่นนี้แล้ว แม้สหราชอาณาจักร

จะลาออกจากสมาชิกภาพสหภาพยุโรป โอกาสที่สหราชอาณาจักรจะ
ได้การควบคุมพรมแดนตนเองกลับมาอย่างเต็มที่นั้นเป็นไปได้ยากเนื่อง
ด้วยโลกปัจจุบันเชื่อมต่อกันอย่างมากและยากที่จะกลับไปสู่สภาพเดิม
แล้ว ในทางเดียวกันความเป็นไปได้ที่จะควบคุมจำนวนประชาชนจาก
ชาติในเขตอีอีเอ ที่อยู่และทำงานในสหราชอาณาจักรนั้นประสบความ
ลำบากอย่างมากในการทำให้สำเร็จจริง¹³

มายาคติอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับผู้อพยพ คือ การยุติการเคลื่อน
ย้ายผ่านแดนเสรีนั้นจะทำให้สหราชอาณาจักรสามารถควบคุมให้
แรงงานมีฝีมือที่ตนต้องการเข้าประเทศได้ เนื่องจากแรงงานไร้ฝีมือที่
หลั่งไหลเข้ามาในประเทศเกินไป หากในความเป็นจริง ไม่มีระบบผ่าน
เข้าเมืองใดที่สามารถเลือกแรงงานที่จะไหลเข้าประเทศได้อย่างสมบูรณ์
แบบ การที่สหราชอาณาจักรจะดึงดูดเฉพาะแรงงานมีฝีมือนั้นเป็นเพียง
ความคาดหวังที่เกินจริงเท่านั้น นอกจากนี้ ภายหลังสหราชอาณาจักร
ได้ออกจากสหภาพยุโรปแล้ว มีการคาดคะเนว่าเศรษฐกิจจะได้รับผล
กระทบในด้านลบอย่างมากจนอาจจะส่งผลกระทบต่อความน่าดึงดูดทาง
เศรษฐกิจของประเทศ หมายความว่า แม้สหราชอาณาจักรจะ
ต้องการดึงดูดเฉพาะแรงงานมีฝีมือ แรงงานมีฝีมืออาจจะไม่เลือก
สหราชอาณาจักรเป็นประเทศปลายทางก็เป็นได้ ซึ่งอาจส่งผลให้การ
หลั่งไหลเข้าของแรงงานมีฝีมือนั้นจะลดลงแทนที่จะมีอัตราเพิ่มขึ้น¹⁴

ส่วนมายาคติทางด้านเศรษฐกิจมีสองประการด้วยกัน ประการ
แรกคือ การออกจากสหภาพยุโรปจะทำให้สหราชอาณาจักรลดภาระใน
ด้านธุรกิจลงไปได้มาก โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายการจ้างงาน
ที่ปัจจุบันต้องผูกอยู่กับกฎของสหภาพยุโรป ในความเป็นจริงแล้ว การ
ออกจากสหภาพยุโรปจะทำให้ธุรกิจและบริษัทใน สหราชอาณาจักรมี
ค่าใช้จ่ายในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมาก เนื่องด้วยธุรกิจต่าง

13 Jonathan Portes, "Immigration and Brexit: myths and realities," *London School of Economic and Political Science Blog*, November 2, 2016.

14 Ibid.

ๆ ได้รับประโยชน์อย่างมากจากการเคลื่อนย้ายเสรีทั้งของทุนและปัจจัยการผลิต นายจ้างจะต้องเสียค่าใช้จ่ายหากต้องการจะคงการจ้างงานลูกจ้างที่เป็นชาวยุโรปอื่น ๆ เอาไว้เมื่อไม่มีเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายของแรงงาน การจ้างงานแบบผิดกฎหมายก็จะเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งจะทำให้หน่วยราชการต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้นในการปราบปรามการทำงานผิดกฎหมาย ซึ่งโดยรวมทั้งภาครัฐและเอกชนจะมีภาระทางการเงินเพิ่มขึ้นกว่าเดิมมาก¹⁵

อีกประการหนึ่ง ความเชื่อที่ว่าสหราชอาณาจักรมักจะตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในเวทีสหภาพยุโรปอยู่เสมอ เนื่องจากสหภาพยุโรปนั้นลำเอียงกับประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบกีดกันทางการค้า (protectionist) และมีกฎระเบียบมาก (highly-regulated) เท่านั้น ความเชื่อดังกล่าวเป็นคำกล่าวของนายจาคอบ รีส-มอก (Jacob Rees-Mogg) นักวิชาการผู้สนับสนุนแคมเปญโหวตออก (The Leave Campaign) คนสำคัญ ในความเป็นจริงแล้ว บทความของซารา เฮกมันน์ (Sara Hagemann) เสนอว่า สหราชอาณาจักรมักจะเสียเปรียบในสหภาพยุโรปไม่ใช่เรื่องจริง เพราะในบันทึกของสหภาพยุโรปตั้งแต่ปี 1999 นั้น สหราชอาณาจักรเป็นผู้สนับสนุนบทบัญญัติ (act) ที่ผ่านถึง 2,474 ร่าง และสนับสนุนร่างที่ไม่ผ่านเพียง 57 ฉบับเท่านั้น ถึงแม้สหราชอาณาจักรจะเป็นฝ่ายเสียงส่วนน้อยในเวทีสหภาพยุโรปในช่วงหลัง โดยเฉพาะช่วงปลายสมัยของนายเดวิด คาเมรอน แต่หากจะกล่าวว่าสหราชอาณาจักรเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำในเวทีสหภาพยุโรปอยู่อย่างสม่ำเสมอนั้นก็เป็นการกล่าวที่เกินจริงไปมาก นอกจากนี้ยังมีเรื่องของจำนวนเงินที่สหราชอาณาจักรต้องจ่ายให้สหภาพยุโรปทุกปี ซึ่งลือกันว่ามีมากถึงสามร้อยห้าสิบล้านปอนด์ทุกสัปดาห์ รวมกันเป็นถึงสองหมื่นล้านปอนด์ทุกปี ถึงแม้จะเป็นเรื่องจริงว่าสมาชิกภาพของสหภาพยุโรปนั้นไม่ได้ปราศจากค่าใช้จ่าย แต่ค่าใช้จ่ายนั้นต่ำกว่าสามร้อยห้าสิบล้านปอนด์ ในปี 2015

15 Ashley Kirk and Daniel Dunford, "EU referendum: The claims that won it for Brexit, fact checked," *The Telegraph*, June 29, 2016.

สหราชอาณาจักรได้จ่ายเงินให้สหภาพยุโรปรวมกันหนึ่งหมื่นสามพันล้านปอนด์ทั้งปี หากรออกมาเหลือสองร้อยห้าสิบล้านปอนด์น้อยกว่าจำนวนที่เชื่อกันอย่างมาก นอกจากนี้สมาชิกภาพในสหภาพยุโรปยังทำให้สหราชอาณาจักรได้รับส่วนลด การคืนเงินและการลดจำนวนการจ่ายจากสหภาพยุโรปอีกมาก สหภาพยุโรปยังได้ใช้เงินภายในสหราชอาณาจักรโดยเป็นการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคมต่าง ๆ โดยจ่ายผ่านรัฐบาลสหราชอาณาจักร เหล่านี้หักล้างกับสองร้อยห้าสิบล้านต่อสัปดาห์เดิม เหลือเพียงหนึ่งร้อยเก้าสิบล้านปอนด์ซึ่งเป็นราคาสุทธิ (net price) เท่านั้น¹⁶

นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว ความตระหนักรู้ในเรื่องชนชั้น (class consciousness) ในหมู่ชาวสหราชอาณาจักรได้ส่งผลอย่างมากต่อผลการลงคะแนนประชามติเบริกซิก โดยเฉพาะเมื่อดูจากหมู่ประชาชนที่ลงคะแนนให้ออกจากสมาชิกภาพของสหภาพยุโรป การออกเสียงครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึคนึกคิดของประชาชนจำนวนมากในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก เพราะเบริกซิกแสดงให้เห็นถึงการแบ่งตัวของประชากรเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจนด้วยทัศนคติและมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องของอนาคต เนื่องจากความแตกต่างกันในภูมิหลังการศึกษา อัตลักษณ์และอายุ เป็นต้น ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีอายุน้อย ที่ได้รับอัตลักษณ์มาจากการเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ลงคะแนนให้กับฝ่าย ‘รีเมน’ (Remain) หรือฝ่ายที่สนับสนุนการคงอยู่ในสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร เป็นจำนวนล้นหลาม ในขณะที่ผู้ใช้สิทธิ์ที่มีอายุมาก กลุ่มที่ว่างงานและกลุ่มผู้ที่มีอัตลักษณ์ความเป็นชาติอังกฤษอย่างรุนแรง มักจะลงคะแนนให้ฝ่าย ‘ลีฟ’ (Leave) หรือฝ่ายที่สนับสนุนให้สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากสมาชิกภาพแห่งสหภาพยุโรปอย่างมากมาย¹⁷

16 Ibid.

17 Kathleen R. McNamara, “Brexit’s False Democracy,” *Foreign Affairs*, June 28, 2016.

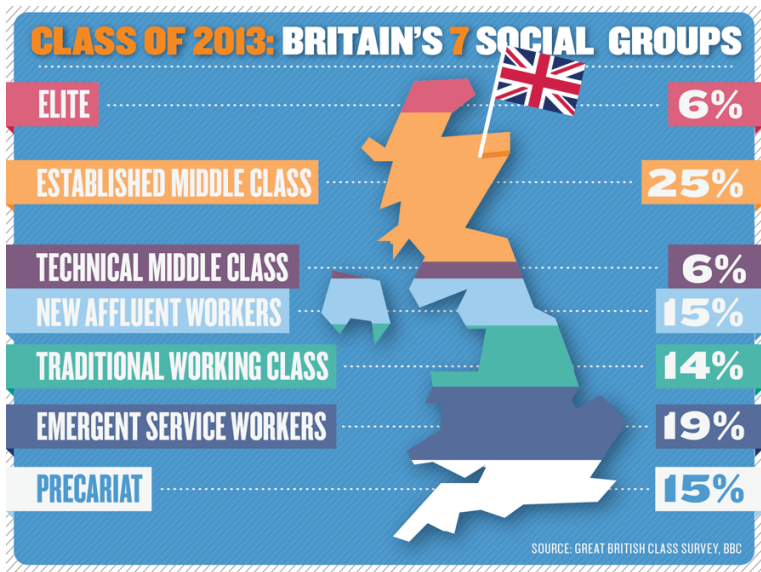
การลงประชามติดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคนบางกลุ่มที่รู้สึกว่าตนถูกกีดกันจากสังคมสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยความไม่เท่าเทียมด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การลงประชามติสะท้อนการมองว่าเป็นการต่อสู้กันระหว่างผู้ที่มีโลกทัศน์แบบสากลนิยม (cosmopolites) กับพวกที่มีโลกทัศน์แบบจำกัดเขตแดน (parochial) ซึ่งต่างก็มีรากฐานมาจากแนวโน้มทางสังคมและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อพลวัตทางสังคมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ให้อยอมรับและสร้างคุณค่าให้แก่โลกทัศน์แบบใดแบบหนึ่ง แนวคิดแบบสากลนิยมจะเน้นไปที่ความมีอัตลักษณ์และความรู้สึกร่วมกับประชาชนส่วนอื่น ๆ บนโลก รู้สึกว่าตนเป็นสมาชิกของประชาคมโลก ทำให้ผู้ที่มีความคิดสากลนิยมนั้นมักจะมองไปที่โลกที่มีอยู่เลยพรมแดนของประเทศตนออกไป ผู้ที่จะมีแนวคิดแบบนี้มักจะต้องมีความมั่นใจในอนาคตของตนเอง และมีมุมมองที่เป็นบวกต่อพลวัตของการวิวัฒนาการของสังคมโลกในอนาคต ขณะที่แนวคิดแบบจำกัดเขตแดนจะให้ความหมายกับโลกนอกเหนือพรมแดนของรัฐตัวเองในฐานะที่ที่อันตราย และมีแนวโน้มที่ก่อความเสียหายให้กับสังคมในรัฐ รวมไปถึงผู้คนในรัฐ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่นำเอาอิทธิพลของสากลเข้ามาภายในชาติ แนวคิดนี้มีผู้กลับมายึดถือมากขึ้นหลังจากมีการเปิดตลาดเสรีไปทั่วทุกแห่งบนโลก การเงินและทุนนิยมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างเห็นได้ชัด รวมไปถึงวิทยาการใหม่ ๆ บนโลกที่ทำให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์และการขยายตัวของลัทธิเสรีนิยมโดยบรรษัทระหว่างประเทศ ที่มีได้มีใจความปกป้องชนชั้นกลางและชนชั้นแรงงานจากกระแสของทุนนิยม คนที่ยึดถือแนวคิดดังกล่าวมักจะเอียงเข้าหาข้อเสนอของพวกประชานิยมฝ่ายขวาที่วิจารณ์การตัดสินใจของสถาบันทางการเมืองและรัฐบาลว่าทำให้รัฐเป็นอุตสาหกรรมน้อยลง งานน้อยลง เปิดปัญหาการว่างงาน ลดความมั่นคงในชีวิตของคนทั่วไป และทำให้ช่องว่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น¹⁸

18 Ibid.

แนวคิดเหล่านี้เมื่อควรรวมกับปัญหาและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของกลุ่มคนที่ว่างงาน ผู้สูงอายุและผู้ที่ไม่มีการศึกษาระดับสูงนั้น ทำให้คำเตือนเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจที่จะมากับการโหวตลาออกจากสมาชิกภาพสหภาพยุโรปมีน้ำหนักเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในทางกลับกันฝ่ายที่สนับสนุนเบริกซิกซึ่งได้รณรงค์เรื่อง การทวงคืนการควบคุมพรมแดน (Take Back Control) ของชาติกลับมาจากสหภาพยุโรป ได้รับความนิยมนมาก เนื่องจากสโลแกนดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการต่อต้านความเป็นสากลนิยม ที่ประชาชนจำนวนมากในสังคมมองว่าเป็นตัวสร้างปัญหา อีกทั้งการตั้งอำนาจในการออกนโยบายทั้งหมดกลับมาที่ลอนดอนก็ดูเหมือนจะเป็นการกลับมาสู่การเมืองแบบจำกัด (parochial politics) ที่ประชาชนไม่น้อยมองว่าเป็นทางเลือกที่ดีกว่าการเมืองแบบสากลนิยม (cosmopolitan politics) ที่สหภาพยุโรปเสนอ และถูกโทษว่าเป็นต้นตอของปัญหาทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ¹⁹

การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจของประชาชนในประเทศและผลทางด้านสังคมที่กระทบชาวสหราชอาณาจักรนั้นได้เพิ่มความสำคัญให้กับปัญหาเรื่องผู้อพยพ ที่ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากหลังจากการเปิดการเคลื่อนย้ายเสรีในสหภาพยุโรปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากวิกฤติการเงินในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม สหราชอาณาจักรมีจำนวนผู้อพยพที่มาจากประเทศอย่างซีเรียและอิรักเป็นจำนวนน้อยมากเพื่อเทียบกับชาติยุโรปอื่น ๆ และจากการวิจัยยังพบอีกว่า ชาวต่างชาติเหล่านี้เสียภาษีให้กับสหราชอาณาจักรมากกว่าค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องเสียเพื่อรักษาบริการด้านสวัสดิการต่าง ๆ ที่มีให้กับชาวต่างชาติกลุ่มนี้ แต่เพราะกระแสต่อต้านสากลนิยม และความกลัวพลวัตของโลกในหมู่ชาวสหราชอาณาจักรทำให้เกิดความเชื่อว่าผู้อพยพเป็นตัวการปัญหาสังคมและเศรษฐกิจในประเทศ และแม้ กระแสสากลนิยมจะมีไม่น้อย แต่ก็มี

19 Ibid.

ภาพประกอบ 2: สัดส่วนของชนชั้นต่าง ๆ ในสหราชอาณาจักรโดยคร่าว
(ภาพจาก: <http://theday.co.uk>)

อาจจะด้านกระแสด้านความเป็นสากลที่ถูกโหมกระพือโดยฝ่ายขวา ในช่วงหลังมานี้ได้ การที่ประชาชนในสหราชอาณาจักรรับรู้เรื่องราว และสถานการณ์ในสังคมต่าง ๆ และได้นำมาให้ความหมายกับอัตลักษณ์ ทางด้านชนชั้นของตัวเอง รวมถึงการตระหนักรู้ถึงชนชั้นของตนเอง นี้ ส่งผลให้การลงประชามติสะท้อนความแตกแยกทางชนชั้นอันมีผล มาจากสถานการณ์ทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจในสหราชอาณาจักร อยู่ไม่น้อยนั่นเอง เป็นที่น่าวิตกว่าความแตกแยกดังกล่าวจะส่งผลเสีย ต่อเสถียรภาพทางการเมืองและสังคมของประเทศ รวมถึงโครงสร้าง ตามระบอบประชาธิปไตยของสหราชอาณาจักรด้วย ในอนาคต หาก แนวโน้มทางการเมืองยังเป็นไปในทิศทางนี้ มีความเป็นไปได้ว่าชาว สหราชอาณาจักรจะหันไปนิยมฝ่ายขวามากขึ้น โดยเฉพาะนิยมนักการ

เมืองที่สามารถพูดชักจูงอารมณ์และชี้นำฝูงชนได้ (demagogue) ทั้ง ๆ ที่สิ่งที่พูดอาจขัดกับหลักพหุนิยม เสรีนิยมและประชาธิปไตยก็ตาม²⁰ (ดูสัดส่วนของชนชั้นต่าง ๆ ในสหราชอาณาจักรโดยคร่าวในภาพประกอบ 2)

ในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอวิธีการที่เหมาะสมสำหรับรัฐ หากต้องการจัดการลงประชามติเพื่อตัดสินเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและผูกมัดอนาคตของประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ สมาชิกภาพขององค์กรระหว่างประเทศ การลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญหรือการผ่านข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลเป็นวงกว้างและจำเป็นต้องอาศัยความชำนาญในการทำความเข้าใจ

3. ระบบการกำกับการประชามติในระบอบประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ

ประชามติมักได้รับการกล่าวถึงในฐานะวิถีทางหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยที่รัฐจะใช้หยั่งเสียงหรือขออำนาจการตัดสินใจจากประชาชน ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ตามทฤษฎีแล้ว นับว่าเป็นความสวยงามอย่างหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นวิถีทางอันมีประสิทธิภาพสำหรับประเทศ ๆ หนึ่งที่จะผ่านช่วงเวลาที่เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อและผ่านการตัดสินใจครั้งสำคัญด้วยวิธีการที่สงบและสันติ ในบางประเทศบนโลกที่ระบอบประชาธิปไตยมิได้แบ่งบาน การตัดสินใจในเรื่องเดียวกันนี้อาจต้องทำผ่านความขัดแย้งซึ่งอาจลุกลามเป็นสงครามกลางเมืองก็ได้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการอย่างเช่นการทำประชามติ เมื่อนำมาใช้ตัดสินใจในเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนและมีผลผูกพันในระยะยาวนั้น กระบวนการดังกล่าวจะต้อง

20 Ibid.

ทำด้วยความระมัดระวัง ความรอบคอบและความรับผิดชอบอย่างสูง พร้อมกับระบบและกลไกตามระบอบประชาธิปไตยที่เหมาะสม

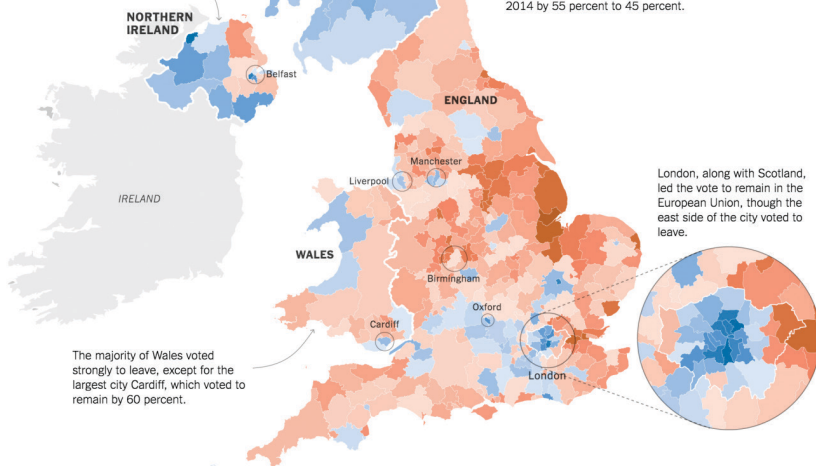
การทำประชามติเพื่อถอนตัวออกจากสมาชิกภาพแห่งสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักรหรือเบร็กซิต เมื่อเดือนมิถุนายน 2016 อาจมองได้ว่าไม่มีระบบกลไกที่เหมาะสม จึงอาจทำให้การทำประชามตินั้นแทนที่จะเป็นวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตยที่ทรงคุณค่านั้น อาจเป็นปรากฏการณ์ที่มีผลเสียอย่างมากต่อระบอบประชาธิปไตยภายในสหราชอาณาจักรได้ ดังที่มีผู้วิจารณ์ไว้ว่า ในหลาย ๆ ประเทศหลาย ๆ สังคมนั้น อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นกับปัจเจกชนหากต้องการจะหย่าร้างกับภรรยา นั้น มีมากกว่ากระบวนการที่สหราชอาณาจักรใช้ในการทำประชามติเพื่อ ‘หย่าร้าง’ กับสหภาพยุโรปเสียอีก หากในสหราชอาณาจักร แนวโน้มที่รัฐบาลจะเรียกใช้การทำประชามติเพื่อบริหารจัดการวิกฤติในเรื่องความชอบธรรมของรัฐ หรือความแตกแยกในสังคมนั้น ไม่ใช่เรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อครั้งประชามติเรื่องเบร็กซิต แต่มีตัวอย่างให้เห็นมาก่อนแล้ว เช่น การทำประชามติเรื่องการขอแบ่งแยกดินแดนของสกอตแลนด์ เป็นต้น ในส่วนนี้ของบทความ ผู้เขียนจะนำเสนอโครงสร้างการทำประชามติที่เหมาะสมหากต้องการทำประชามติในเรื่องที่มีความสำคัญมากอย่างเรื่องดังกล่าว

ระบบการตรวจสอบและดุลอำนาจ (check and balance) ในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบที่หลายประเทศได้สร้างขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงในเรื่องต่าง ๆ ที่มีลักษณะต่างกัน เช่น การแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นย่อมต้องผ่านระบบการทำประชามติที่ซับซ้อนและใช้เวลานานมากกว่าการทำประชามติเพื่อผ่านกฎหมายเรื่องงบประมาณโดยรัฐบาล เป็นต้น ในเรื่องของเบร็กซิต ประชาชนที่มีสิทธิมีเสียงนั้น น้อยคนที่จะมีความรู้ความชำนาญในเรื่องของสหภาพยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดความสามารถในการคาดคะเนว่าสหราชอาณาจักรหลังการออกจากสมาชิกภาพของสหภาพยุโรปนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นรัฐบาลจึงไม่ควรใช้การลงคะแนนแบบเสียงข้างมากแบบธรรมดา (simple

Should Britain remain
in the European Union?

Remain
Leave
50% 80%

Northern Ireland shares a completely porous border with Ireland, which is in the European Union. Trade issues could arise between the two.

ภาพประกอบ 3: สัดส่วนของผู้โหวตให้ออกจากสมาชิกภาพ

(ภาพจาก: <http://themobclan.org>)

majority) ในการตัดสินใจเรื่องดังกล่าว หากควรจะใช้เสียงข้างมากแบบชัดเจน (supermajority) เพื่อหยั่งเสียงคนส่วนใหญ่แบบเด็ดขาด เนื่องจากการออกจากสหภาพยุโรปจะส่งผลกระทบต่อขนาดใหญ่มากเป็นวงกว้าง ในการทำประชามติครั้งที่ผ่านมา สัดส่วนของผู้โหวตให้ออกจากสมาชิกภาพมีเพียงร้อยละ 51 เท่านั้น (ดูภาพประกอบ 3) นอกจากนี้ สัดส่วนคะแนนเสียงเมื่อมองจากภูมิภาคจะเห็นได้ว่ามีความหลากหลายมาก ซึ่งอาจมาจากผู้ลงคะแนนเสียงในบางภูมิภาคมองว่าการออกจาก

สหภาพยุโรปจะกระทบตนเองมากกว่า อาจมองได้ว่าสัดส่วนคะแนนแบบดังกล่าวไม่เพียงพอในการตัดสินใจเรื่องสำคัญอย่างเรื่องดังกล่าว สัดส่วนที่เหมาะสมอาจต้องมากกว่าร้อยละ 60 ถึง 65 ขึ้นไป เพื่อแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงค์ของประชาชนส่วนมากที่ชัดเจน เพราะประเทศชาติไม่ควรฝากความหวังและชะตากรรมไว้กับ เสียงข้างมากที่ชนะแบบเฉียดฉิว ซึ่งเสียงที่มากกว่าร้อยละ 50 มาเพียงเล็กน้อยนั้นอาจมาจากผู้ลงคะแนนเสียงที่กำลังมีอาการร่วมและมีได้ใช้วิจารณญาณเพียงพอในการตัดสินใจก็เป็นได้ ทั้งนี้เพราะผลที่จะมาจากการออกจากสหภาพยุโรปนั้นมีมาก กระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง และเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ผู้ลงคะแนนให้ออกจะกลับมาเสียใจภายหลัง รัฐบาลควรมีกลไกที่เป็นหลักประกันให้ประชาชนได้มากกว่านี้²¹

นักทฤษฎีตั้งแต่ในอดีตพยายามที่จะสร้างระบบกลไกที่เอื้อให้ประชากรที่มีข้อมูล (informed) และสนใจประเด็นการเมืองที่กำลังเป็นที่ถกเถียง (politically active) ซึ่งมักจะเป็นเพียงประชาชนส่วนน้อยในสังคมสามารถมีสิทธิมีเสียงเข้ามาในการตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างดุลยภาพกับประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งมักจะไม่มีข้อมูลและมีแนวโน้มที่ลงคะแนนโดยอ้างอิงกับอารมณ์หรือการชักจูงโดยผู้นำทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อให้พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ที่สามารถวางประโยชน์ให้กับประเทศได้อย่างแท้จริงได้อำนาจในรัฐสภา และเพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นใหญ่ของพรรคที่เน้นการโฆษณาชวนเชื่อหรือมีอุดมการณ์สุดโต่งที่อาจบ่อนทำลายเสถียรภาพของสังคมได้ แต่ในยุคใหม่ที่ประชาธิปไตยเบ่งบานนั้น การทำประชามติหรือการลงคะแนนเสียงในเรื่องต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ากลไกที่กล่าวมาข้างต้นได้เลือนหายไป ดังจะเห็นได้จากการทำประชามติในสหราชอาณาจักรเพื่อถอนตัวออกจากสมาชิกภาพแห่งสหภาพยุโรป ผลเสียอย่างใหญ่หลวงที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ดังกล่าว สามารถเห็นได้จากตัวอย่างในอดีต ในสมัย

21 Kenneth Rogoff, "Britain's Democratic Failure," *Project Syndicate Opinion* (2016), 1-2.

กรีกโบราณ นครรัฐเอเธนส์ที่ผู้นิยมประชาธิปไตยในปัจจุบันมักจะมองว่าเป็นต้นแบบแห่งประชาธิปไตยและเป็นตัวอย่างของประชาธิปไตยยุคแรก ได้สร้างระบบที่ประชากรเพศชายทุกคนจากทุกชนชั้นมีสิทธิมีเสียงในการลงคะแนนเพื่อตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างนครรัฐด้วย ในท้ายที่สุดผลของการตัดสินใจของประชากรส่วนใหญ่โดยปราศจากกลไกเพื่อตรวจสอบและดุลยภาพ ก่อให้เกิดสงครามกับนครรัฐสปาร์ตาที่ลูกหลานเป็นสงครามขนาดใหญ่ยังความเสียหายมาให้แก่ประชากรและความมั่นคงแห่งนครรัฐ ภายหลังจากสงคราม ชาวเอเธนส์จึงเห็นความสำคัญของการมีกลไกเพื่อจำกัดผลเสียที่อาจเกิดจากการตัดสินใจของประชากรส่วนใหญ่²²

ดังนั้น การทำประชามติอย่างที่ได้เกิดในสหราชอาณาจักร นอกจากจะต้องปรับเปลี่ยนสัดส่วนของน้ำหนักเสียงอย่างที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นแล้ว ควรจะต้องมีการตรวจสอบถึงผลดีผลเสีย ความเสี่ยง และผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐก่อนที่จะมีการตัดสินใจให้จัดประชามติขึ้น ในการทำประชามติอาจแบ่งเป็นสองช่วง คือ ช่วงที่สองนั้นเป็นการจัดประชามติในหนึ่งปีให้หลังเพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่า ผลการลงประชามติครั้งแรกเป็นเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างแท้จริง และตามด้วยการลงคะแนนเสียงภายในรัฐสภาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความชำนาญในแวดวงการเมืองนั้นตรวจสอบผลกระทบของการตัดสินใจนั้นเสียก่อน เพื่อจำกัดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากประชามติดังกล่าว นอกจากนี้รัฐยังจำเป็นต้องให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นหัวข้อประชามติด้วย เพราะโดยปกติแล้วประชากรส่วนใหญ่ในสังคมมักจะมีข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับที่จะตัดสินใจอย่างมีคุณภาพได้²³ ในส่วนต่อไปของบทความจะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลเพื่อสนับสนุน

22 Ibid., 3.

23 Ibid., 4.

ทฤษฎีที่ว่าในบางครั้ง ประชาชนไม่ควรจะลงคะแนนเสียงในบางเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน

4. เหตุผลและหลักการของการไม่ลงคะแนนเสียง

สิ่งที่น่ากังวลในการลงคะแนนเสียง คือ บ่อยครั้งประชาชนไม่มีข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งอาจจะนำไปสู่ผลที่เลวร้ายสำหรับสังคม และนโยบายที่ก่อผลเสียมากกว่าผลดี สิ่งเหล่านี้มาจากเหตุผลหลายประการ ประการแรกคือ ประชาชนมักจะยึดมั่นถือมั่นและไม่ยอมเปลี่ยนแปลงความคิดของตน แม้ความคิดนั้นจะปราศจากความเป็นจริงก็ตาม อาจเรียกได้ว่าเป็นการยึดติดกับสิ่งที่ได้รับการสถาปนาขึ้นมาแล้วในห้วงคิด (confirmation bias) ผู้คนมักจะยอมรับแนวคิดและชุดข้อมูลหลักฐานที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เดิมของตนเอง และปฏิเสธหลักฐานที่ขัดกับโลกทัศน์ดังกล่าว ภูมิหลังของปัจเจกชนนั้นบ่อยครั้งทำหน้าที่เป็นเหมือนตัวกรองและเป็นเกราะป้องกันการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นักเศรษฐศาสตร์ ไบรอัน แคปแลน (Bryan Caplan) วางแนวคิดว่าคนส่วนใหญ่บนโลกนั้นมิใช่แค่เพียงไม่มีข้อมูลเท่านั้นแต่ยังไร้ตรรกะ (irrational) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์และการเมือง โดยแคปแลนมองว่าความเชื่อหลายอย่างนั้น ส่งผลให้เกิดผลในด้านอารมณ์ (emotional payoff) ซึ่งทำให้ผู้ที่เชื่อรู้สึกดีกับตนเอง เช่น ปัจเจกชนที่สนับสนุนหลักการของรัฐสวัสดิการอาจรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่เป็นอกเห็นใจผู้อื่น (compassionate) ส่วนคนที่ปฏิเสธแนวคิดรัฐสวัสดิการนั้นอาจมองว่าตนเองเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ สามารถบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้ดี ซึ่งความรู้สึกอันมาจากผลของความเชื่อเหล่านี้ทำให้การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลมีดบอดลง²⁴

24 Bryan Caplan, *The Myth of the Rational Voter* (Princeton: Princeton University Press, 2007), 51.

แคปแลนยังมองอีกว่าประชานิยมมักจะมียอดคิดอื่น ๆ อีกที่มาบดบังการตัดสินใจอย่างสมเหตุผล คือ แนวโน้มที่จะมองว่าสถานการณ์ในเรื่องต่าง ๆ กำลังแย่ลง แม้ในความเป็นจริงแล้วสถานการณ์นั้นกำลังดีขึ้น เช่น การมองว่าสถานการณ์ผู้อพยพกำลังแย่ลงทั้งที่ในความเป็นจริงนั้นจำนวนผู้อพยพกำลังลดลง ประการต่อมาคือแนวโน้มที่จะให้ค่าของการติดต่อกับโลกภายนอกประเทศตนเองน้อยเกินไป เช่น มองว่าประเทศตนเองสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเองและไม่ติดต่อกับโลกภายนอก แต่ในปัจจุบันนั้นไม่มีประเทศใดสามารถดำรงอยู่และเจริญรุ่งเรืองได้หากปราศจากการติดต่อกับต่างชาติ และแนวโน้มที่จะมองความเป็นไปของเศรษฐกิจอย่างมโนคติ เช่น การมองปัญหาผู้อพยพเป็นตัวการของปัญหาเศรษฐกิจ การมองว่าวิทยาการสมัยใหม่ทำให้คนตกงาน การมองว่าหากรัฐบาลควบคุมราคาสินค้าจะช่วยให้เงินเฟ้อน้อยลง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วนักเศรษฐศาสตร์ต่างมองในมุมที่ตรงข้ามกันอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ประชาชนยังมักจะเลือกเชื่อสิ่งที่มาให้ความชอบธรรมกับสมมติฐานเดิมที่ตนมีอยู่แล้ว เป็นที่ไม่น่าแปลกใจที่เมื่อมีการโจมตีโดยผู้ก่อการร้ายในกรุงปารีสและเมืองนีส สาธารณชนในยุโรปต่างมองว่าเป็นปัญหาที่มาจากกระแสผู้อพยพ เพราะการโจมตีดังกล่าวเน้นย้ำความเชื่อที่มีอยู่เดิม ว่าชาวต่างชาติโดยเฉพาะที่มาจากสถานที่ที่ไม่คุ้นเคยและมีภูมิหลังด้านวัฒนธรรมหรือศาสนาที่ไม่เหมือนกันนั้นเป็นภัยต่อประเทศ ในขณะเดียวกันประชานิยมก็รู้สึกว่าคุณเป็นผู้รักชาติเมื่อพวกเขาได้สร้างภาพของกลุ่มชาวต่างชาติที่เข้ามาเป็นภัยต่อประเทศขึ้นมาในมโนสำนึก²⁵ นักจิตวิทยา ดรูว์ เวสเทิน (Drew Westen) ได้ทำการวิจัย และได้สรุปว่าสมองมักเลือกเชื่อสิ่งที่ทำให้รู้สึกดีมากกว่าสิ่งที่ทำให้รู้สึกขัดข้องใจ เช่น ประชาชนมักจะเลือกเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ปาฏิหาริย์ คุณงามความดีต่าง ๆ ของบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ แม้ว่าในบางครั้งเรื่องราวที่เล่าอาจไม่น่าเชื่อถือก็ตาม ในขณะเดียวกันผู้คนมักจะไม่เชื่อสิ่งที่เป็นปกติธรรมดาหรือกิจวัตรธรรมดาของบุคคลที่ตนรู้สึกเกลียด นี่เป็น

25 Ibid.

เพราะในกระบวนการเชื่อนั้นมนุษย์มักจะพยายามแปลความสิ่งต่าง ๆ เพื่อเก็บเกี่ยวความรู้สึกที่พึงประสงค์เอาไว้นั่นเอง²⁶

นอกจากเหตุปัจจัยเหล่านี้แล้ว ปัจเจกชนในสังคมประชาธิปไตยยังมิได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่ตนจะต้องศึกษาและตัดสินใจทางการเมืองอย่างรอบคอบและมีคุณภาพ เพราะเมื่ออยู่ในห้วงขณะมักจะให้ความสำคัญกับความคิดและความถูกต้องของชุดความคิดที่ตนเองยึดถือน้อยลง โดยมีความรู้สึกที่ตนเองไม่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อความคิดของตนเองเนื่องจากความคิดของปัจเจกชนเมื่ออยู่ในกลุ่มชนนั้นมีคุณค่าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น วิธีคิดที่ลดค่าของน้ำหนักเสียงตัวเองนี้ส่งผลให้เกิดการลงคะแนนเสียงโดยปราศจากความรอบคอบและข้อมูลที่เหมาะสม ซึ่งยังผลการลงคะแนนเสียงโดยรวมนั้นออกมาในทิศทางที่เป็นผลเสียมากกว่าผลดี และเกิดจากข้อมูลที่ไม่เพียงพอหรือไม่แม่นยำมากกว่าที่จะเกิดจากการไตร่ตรองด้วยหลักฐานประกอบอย่างรอบคอบดังที่ควรจะเป็น ในส่วนนี้ผู้เขียนพยายามให้หลักการและเหตุผลให้กับฐานคิดที่ว่าปัจเจกชนโดยทั่วไปนั้นเป็นเสียงทางการเมืองที่ขาดคุณภาพเมื่อคำนึงถึงการรับรู้ข้อมูลและความสนใจทางการเมือง ทั้งหมดนี้เพื่อสนับสนุนทฤษฎีที่ว่าในบางครั่งนั้น ประชาชนไม่ควรได้มีโอกาสใช้เสียงในการลงคะแนนเพื่อตัดสินใจประเด็นสำคัญที่ละเอียดอ่อน ส่งผลกระทบบ่อย่างยาวนานและเป็นวงกว้างนั่นเอง (ภาพประกอบ 4)

26 Drew Westen, Pavel S. Blagov, Keith Harenski, Clint Kilts, Stephan Hamann, "Neural bases of motivated reasoning: an fMRI study of emotional constraints on partisan political judgment in the 2004 U.S. Presidential election," *The Journal of Cognitive Neuroscience* 18 (2007), 1947-58.

ภาพประกอบ 4

(ภาพจาก: <http://www.politico.eu>)

5. บทสรุป

บทความนี้ผู้เขียนพยายามแสดงให้เห็นว่าการทำประชามติเพื่อออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักรนั้นเป็นประชามติที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นผลดีอีกทั้งไม่เป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยได้แสดงให้เห็นถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อาทิ การเติบโตขึ้นของ

ขบวนการฝ่ายขวาประชานิยม บทบาทของมายาคติต่าง ๆ ในการชี้นำประชาชน บทบาทของการตระหนักรู้เรื่องชนชั้นในหมู่ประชากรที่ส่งผลถึงการลงประชามติ เป็นต้น รวมไปถึงชี้ให้เห็นว่าหากรัฐบาลต้องการจัดการลงประชามติลักษณะดังกล่าว ควรจะจัดกลไกและระบบในรูปแบบลักษณะใด ในท้ายที่สุด ผู้เขียนอ้างอิงถึงนักทฤษฎีทั้งจากแวดวงการเมือง เศรษฐศาสตร์และจิตวิทยาเพื่อพยายามจะอธิบายพฤติกรรมของผู้มีสิทธิลงประชามติว่าทำไม ในบางครั้งประชาชนไม่ควรจะมีสิทธิในการลงคะแนนเพื่อตัดสินใจเรื่องบางเรื่อง และทำไมแนวคิดที่ว่าการลงคะแนนเสียงใด ๆ ก็ตามเป็นประชาธิปไตยและเสียงของประชาชนคือสิ่งที่นำมาซึ่งธรรมาภิบาลและความก้าวหน้าของประเทศชาติ ไม่เป็นจริงเสมอไป